

De AIOS enquête 2018: uitdagingen bij individualisatie van de opleiding

Charlotte de Jonge, AIOS Maastricht Universitair Medisch Centrum

Stijn van der Ploeg, AIOS Maasstad Ziekenhuis Rotterdam

Floris Poelmann, AIOS Medisch Centrum Leeuwarden

Namens de VAGH, c.dejonge@maastrichtuniversity.nl

Inleiding

De jaarlijkse AIOS enquête heeft weer plaatsgevonden, 444 AIOS zijn geënquêteerd. Wat vinden zij van de opleiding en werkdruk, waar liggen verbeterpunten en hoe zit het eigenlijk met de korting op de opleiding? Ook fit-to-perform is weer aan bod gekomen, evenals de hippe 'soft skills'. Hieronder leest u de uitkomsten zoals zij ook gepresenteerd zijn tijdens de opleidersvergadering in de Domus Medica op 12 maart jl.

Resultaten

De respondenten

Het responspercentage is dit jaar 66% (n=293) met een evenredige verdeling over de regio's. Een kleine meerderheid van de respondenten is man (58%). Een kwart van de AIOS is differentiant en een kwart werkt in de academie. Iets meer dan de helft van de AIOS is gepromoveerd, waarbij een kwart is gepromoveerd voorafgaand aan de opleiding. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal fulltimers iets afgenomen van 70% naar 66%.¹ Al met al een representatieve weergave van het chirurgische AIOS landschap.

Opleiding

AIOS komen, zoals bekend, meestal niet direct na hun artsexamen in opleiding. Mediaan zit er 36 maanden tussen het verkrijgen van de bul en de start van de heelkundige opleiding, met een enkele uitschieter naar 8 jaar. Hierbij zijn de AIOS mediaan 16 maanden ANIOS heekunde geweest (range 0-60 maanden). Over de afgelopen jaren blijven deze cijfers stabiel.¹

Het geduldige wachten blijkt de moeite waard: eenmaal in opleiding zijn de AIOS heekunde erg tevreden. De opleiding wordt vrijwel unaniem gewaardeerd met een voldoende en komt uit op een gemiddeld cijfer van een 7,7. Het overgrote deel van de AIOS (91%) zou als hij/zij opnieuw voor de keuze zou staan, voor de opleiding heekunde kiezen. Uiteraard blijft er ook ruimte voor verbetering, met name op gebied van onderwijs, werkdruk en diensten zoals hieronder beschreven.

Onderwijs

Ten opzichte van vorig jaar is het aantal minuten onderwijs gegeven door een staflid iets opgekropen van 15 naar resp. 20 min mediaan. De tevredenheid onder de AIOS is hiermee gestegen van 28% naar 39%.¹ Meer onderwijs lijkt dus te lonen. Daarnaast is er behoefte aan discipline overstijgend onderwijs in de vorm van coaching dan wel intervisie, waarbij met name één op één coaching met een onafhankelijk persoon, hoog scoorde gevolgd door groepsessies met regionale collega's. Groepsessies met niet chirurgische collega's vindt slechts een enkeling van meerwaarde. In het verlengde hiervan wordt aangegeven dat er behoefte is aan persoonlijke ontwikkeling. Genoeg redenen dus om dit de komende jaren hoog in het vaandel te hebben staan. In dit kader wordt momenteel hard gewerkt aan een nieuw CASH curriculum met meer 'right on time' onderwijs met daarnaast een aantal losse modules discipline overstijgend onderwijs waaruit de AIOS kan kiezen.

Competentiegericht opleiden

In het kader van competentiegericht opleiden zijn natuurlijk recent de toevertrouwde handelingen geïntroduceerd. De implementatie hiervan lijkt zich spoedig uit te rollen over het land. Waar in september bij een beperkte rondvraag slechts ca 50% van de opleidingsklinieken aangaf gebruik te maken van de toevertrouwde handelingen, is dit percentage begin dit jaar al geklommen naar 72%. Als men alleen kijkt naar de groep eerstejaars AIOS is zo'n 90% positief over deze nieuwe beoordelingssystematiek.

Het toekennen van toevertrouwde handelingen lijkt nog slechts in een beperkt aantal gevallen te leiden tot korting op de opleiding; 15% van de AIOS geeft aan korting op zijn opleiding te hebben gekregen. Dit is conform met het rapport van de Federatie van Medisch Specialisten, waarin de korting die verleend is op basis van de recente regelgeving 'individualisering opleidingsduur' 0.8 maand bedraagt.² Dat er nog slechts in zo'n beperkte mate korting wordt verleend is in lijn met de wens van de AIOS. Minder dan 10% van de AIOS vindt verkorting van zijn of haar opleiding wenselijk.

Werkdruk en diensten

De meerderheid van de werkroosters is ingericht conform de arbeidstijdenwet. Graag zou de AIOS in de roostering een maximum dienstpercentage zien van ca 20%, met inbegrip van compensatie. Met name de nachtdiensten zouden ingeperkt moeten worden en dan in het bijzonder voor differentianten. Dit om zoveel mogelijk de 'dagelijkse' opleidingsmomenten te benutten. Een gedifferentieerde dienst of voorwaachtfunctie wordt wel als een pré gezien in het laatste gedeelte van de opleiding. Om te kijken hoe aan de wens van een maximaal dienstpercentage tegemoet kan worden gekomen is tijdens de recente conciliumdag een task force opgericht waarin ook de VAGH vertegenwoordigd is.

De werkdruk wordt door 13% als te hoog ervaren. Dit is ten opzichte van 2017 een lichte daling van 5%. Als belangrijkste factor voor extra uren wordt de grote hoeveelheid administratie gezien. Wat dat betreft lijkt de AIOS heelkunde dan ook zeker voorstander van de zogenoemde 'schrapp-sessies'.³ Verder speelt een AIOS tekort regelmatig een rol in hoge werkdruk, naast wetenschappelijk onderzoek

en de voorbereiding van spreekuren, operaties of MDO's, hetgeen vaak buiten reguliere werktijd plaatsvindt.

In dit kader geeft 75% van de respondenten aan wel eens niet fit-to-perform te zijn geweest. In ongeveer een derde van de gevallen wordt dit als puur werk-gerelateerd geduid. In de overige gevallen speelt ook het privéleven in meer of mindere mate een rol. De balans tussen werk en privé blijft dus ook dit jaar een punt van aandacht.

Conclusie

Samenvattend is de AIOS heerkunde erg tevreden over de opleiding. Uiteraard zijn er uitdagingen en is er ruimte voor verbetering. Meer aandacht voor het ontwikkelen van 'soft-skills' lijkt de toekomst. Daarnaast wordt de trend richting verdere individualisering van de opleiding voortgezet, al blijven manpower en dienstbelasting hierbij een punt van aandacht.

1. S.D. Nelen, A.P.T. van der Ploeg en G.W. van Lammeren. AIOS 2.0: The Fit Performer! Nederlands Tijdschrift voor Heelkunde. Mei 2017.
2. Steeds meer opleidingen voldoen aan verkortingsopdracht. www.medischevervolgopleidingen.nl. Februari 2018.
3. S. Pauw. Zorgprofessionals gaan regels schrappen. Medisch Contact. Januari 2018.